

so veliko pripomogle tamošnje gospodarske šole ob zimskem času. In kar se je obneslo pri slovanskih bratih na Češkem, gotovo bi ne škodovalo tudi gospodarstvu po naših krajih, n. pr. »zimski šola« v Konjicah za odrasle sinove kmetske iz okraja.

4. Dne 16. marcija letos so pri naši c. kr. pošti začeli rabiti nov poštni voz. Ta je pa dobil samo »nemški« napis. Glede napisa se je na predlog g. Jelena vzprejela sledeča resolucija: »Zborovalci dne 20. aprila 1902 pri obnem zboru društva »Straža« zbrani obžalujejo, da se je za poštni voz Zreče-Konjice oskrbel napis samo nemški. S tem se naše ljudstvo slovensko čuti žaljeno. In zborovalci naročajo društvenemu odboru, naj ukrene vse potrebno, da bode poštni voz pri slavnem c. kr. poštenem uradu v Zrečah dobil napis tudi slovenski, in sicer s črkami jednako velikimi, kakoršne so (bodo) črke za besedilo nemško«. Odbor je sklep že naznanil na dotično oblastvo v Gradec.

5. Starosta narodnjakov in domoljubov ovokrajnih, g. Kovač-Pintar, nas je navduševal za marljivo prebiranje knjig in časnikov; v istih najdeš najraznovrstnejše nauke, ki so državljanu potrebni. Rekel je, da zborovalci pač z veseljem lahko vzamejo na znanje, da na ime društva prihaja 80 odtisov mladeniški navdahnjenega lista »Naš Dom«, potem 27 listov že skozi 36 let neutrudljivo za kmeta se potegujočega časnika »Slovenski Gospodar« s priložo »Naš Dom«, 10 komadov »Domoljuba«, ter konča s sklepom: »Zborovalci obljubijo, da si hočejo vsaki po svoji moči prizadevati, naj bi se po občini vdomačili časniki, ki delujejo po lepem slovenskem geslu: Vse za vero, dom, cesarja!«

6. Gosp. Hinko Dobnik je podal kratek vpogled v gibanje med mladino; s pohvalo je kazal na mladeniče in dekleta po Slovenskih Goricah in podrugod ter izrazil željo, naj bi tudi pri nas mlajši naraščaj rad pripomagal, da bi se vtrjevala krščanska omika in s to omiko da bi se povspeševalo blagostanje v našem kraju. Govornik je prisolil še nekoliko besedic za blagostanje društvene blagajnice. In to ugodno priložnost je uporabil blagajničar, g. Kotnik, da je med zborovalce prihitel — s krožnikom v roki.

7. Konečno je gospod načelnik omenjal še nekih društvo zadevajočih rečij, in svoj govor sklepajoč spominjal se očeta katoliškega sveta, slavnovladajočega starčka Leona XIII. in ob enem mil. gospoda knezoškofa našega, pa očeta državljanov avstrijskih,

svetlega cesarja. V znamenje globokega spoštovanja do omenjenih visokih oseb so se zborovalci primerno odzvali. In stem je svoje zborovanje za sedaj zaključilo društvo »Straža« v Zrečah.

Naše šole.

Iz govora drž. posl. dr. Ignacija Žitnika, dne 15. aprila 1902.

Dovolite mi tudi nekoliko besed o Štajerskem. Dogodki na dveh ljudskih šolah jasno dokazujejo, kako izgleda ona hvalisana nepristranost višjih oblasti. Nemška ljudska šola v Slov. Gradcu je dobila za 105 otrok, ki so naznanjeni za šolo, takoj tretji razred, a slovensko-nemška šola za okolico, katero obiskuje 205 otrok, ni dobila od deželnega šolskega sveta vključno prošnjam in obljubam četrtega razreda, ampak naznanilo, da visoke-hvalevredni (!) deželni šolski svet ne dovoli razširjenja te ljudske šole. To dvojno mero javno pribijem. Za nemško šolo se je zgonilo onih 105 otrok najbolj na ta način skupaj, da je moralo mnogo slovenskih delavcev vpisati svoje otroke v nemško šolo, ako niso hoteli, da izgubijo zaslužek. Za to nemško šolo sta sūdmarka in nemški šulferajn dovolila posojila in iz Berlina se je darovalo 2000 mark, gotovo ne brez zahteve, da se le v nemškem jeziku poučuje. Jako značilno je tudi, kaj se je zgodilo z ustanovami, ki so prej bile na skupni ljudski šoli. C. kr. deželni šolski svet je imenoval pri razdelitvi šol mestno šolo hčerko okoliške šole. A navzlic temu si privaja krajni šolski svet nemške šole, ustanove slovensko-nemške šole za se, in nevarnost je, da se bo njegovi želji tudi ugodilo.

V Rogački Slatini je tri leta vzdrževal nemški šulferajn enorazredno nemško šolo. Ker se je šulferajn zavezal samo za tri leta, bila je šola v nevarnosti, ako bi ne priskočil deželni šolski svet na pomoč. Sklenil je šolske okoliše razdeliti in ustanoviti nov šolski okoliš za Rogačko Slatino. (Smeh.) Kopalniška občina ima samo 88 hiš, od teh jih je 20 kopalniških hiš, za šolo godnih otrok je v občini 48, izmed katerih jih 12 obiskuje slovensko, 36 pa nemško šolo. Celi prejšnji šolski okoliš Sv. Križ tik Slatine obsega 12 občin, izmed katerih je seveda kopalniška občina najkrepkejši davkoplačevalec, ostale 11 občin so ubožne. In kaj je storil deželni šolski svet? Deželni šolski svet je ukrenil, da ima teh 11 občin v novem šolskem okolišu sezidati novo šolsko poslopje, ki je proračunjeno na 40.000 K. Ako se to

zgodí, so omenjene 11 občin gospodarstveno uničene.

Še jeden izgled s Štajerske! Jako napete so šolske razmere v Ormožu. Tudi tukaj je trpel boj za šolo desetletja. Ko se je leta 1893 ustanovila v mestu popolnoma nemška ljudska šola s tremi razredi, so si Slovenci morali v okolici zidati novo šolo.

Zanimiv je neki dogodek ob priliki tega boja. Bilo je na rojstni dan Njegovega Veličanstva dne 18. avgusta, ko so se otroci nemške šole branili v cerkvi peti cesarsko pesem, in zvečer so uprizorili hude izgredne (demonstracije) proti Slovencem ter klicali »pereat« in »hoch die Deutschen«, vse to pred očmi njegovega šolskega vodje.

Dva Ormožanca (g. Fr. Gomzi in g. dr. Geršak) sta se nad tem pritožila v ulogi na c. kr. naučno ministerstvo. Sledilo pa je iz tega, da je šolski vodja omenjena gospoda in dve priči tožil radi razžaljenja časti. Prva dva sta se obsodila vsaki na 100 K, priči sta bili oproščeni. — Tako se poplačuje domoljubje Slovencev!

Gospodarstvo štajerske dežele.

Na javnih ljudskih in meščanskih šolah je bilo v šolskem letu 1899/1900: 1. z vsposobljenim spričevalom 1493 učiteljev in 643 učiteljic, 2. z zrelostnim izpitom 107 učiteljev in 152 učiteljic, 3. brez svedočbe 38 učiteljev in 31 učiteljic. Skupaj 1638 učiteljev in 826 učiteljic. Vseh skupaj toraj 2464.

Med tem, ko se je prejšnja leta število učiteljev od leta do leta množilo, se je taisto leta 1900 prvokrat za 7 zmanjšalo. Število učiteljic pa se množi.

Krščanski nauk je podučevalo 780 duhovnikov in 9 svetnih učiteljev.

V ženskih ročnih delih je podučevalo 315 industrijskih učiteljic, zraven pa še 411 ljudskih učiteljic.

Tega poduka se je vdeleževalo na 646 šolah 60.822 deklc.

V francoskem jeziku je podučevalo 7 in v angleškem 1 učiteljica.

Na 815 šolah se je podučevalo v telovadbi. Od teh šol je imelo 715 posebni prostor za telovadbo in 542 telovadno orodje.

Šolskih vrtov je bilo 158, sadonosnikov 52, vrtov za zelenjavo 158, sadonosnikov in vrtov za zelenjavo 377, čebelnjakov je imelo 129 šol.

Kot mladenič je bil priden in delaven in dobil je v zakon pridno, bogaboječo deklico, Mohorjevo Reziko. Hitro jima je preteklo osem let njunega zakona. Gospodarstvo je dobro uspevalo in bogastvo je rastlo od dne do dne.

Jože in Rezika sta živela v lepi zakonski složnosti, sosebno, ko jim je delala veselje šestletna hčerka Francika.

Pa kmalo je zapustila sreča dobro družino, pri kateri se je tako v obilni meri prikazala. Saj malokdaj na jednem in istem mestu dolgo ostane, posebno ako pozabimo Boga. Tako se je tudi tukaj zgodilo:

Bilo je v nedeljo po rani službi Božji. Ljudstvo je vrelo iz cerkve ter se polagoma izgubljalo po raznih potih proti domu. Tudi naš Jože je hitro korakal mimo nove krčme, katero je pred kratkim kupil neki tujec, Waldman.

»No Jože, kam se ti tako mudi? mar misliš, da boš na večno na sveti, da si ne privoščiš niti kupice vina; kam bodeš z denarji?« — Tako je prijel Jožeta Ivankov Miha. In ko se v tem prikaže na pragu nov oštir, ki mu tudi prigovarja, ni si upal odreči.

V gostilniški sobi je bilo zbranih že več pivcev kmetov, h katerim je hotel tudi Jože prisesti, ali Miha ga je potegnjal za rokav in

potisnil v stransko sobo, kjer je bilo vse bolj »nobel« in zbranih tudi že več trške gospode! Na mizi so ležali časniki, iz katerih so gospodje zajemali svojo modrost, ter zdaj pa zdaj kakor besni udrihali po ubogem Slovenstvu in katoliških duhovnikih. Posebno je iztezaval svoj dolgi vrat nek zakotni pisac in kvasil poleg mogočno, da ni Boga, da ni pekla in da človek nima duše, in druge take duhovitosti.

»Vidiš, Jože! to so ti učeni gospodje, škoda, da nisi bil že prej med nami.« — Tako je govoril Miha Jožetu, ki je bil precej neveden in mislil, da je resnica, ako kdo v gosposki suknji in še tak učeno govori. Pri vsem tem pa seveda Miha ni pozabil pridno naročevati pijače. Nevede se ga je Jože nalezl in postal k zadnjemu čisto pogumen. Gospodje so ga kovali med zvezde in s tem ganili njegovo častitljivost. Jože je plačal za vse in še le pozno sta se gugala z Mihom proti domu.

»No, Jože! sedaj vem za gotovo, da boš naš, da boš držal z nami. Koj jutri moreva ti naročiti tiste nove »cajtinge«, brez katerih sedaj noben kmet ne more biti, kateri hoče kaj veljati.«

»Da, da«, jecljal je Jože, »pri-di jutri k meni, saj klet še ni prazna in pila ga bova.«

Poleg pa je meril cesto in se zatekel sedaj na jedno sedaj na drugo stran, kot bi se kaki nevidni duhovi kockali z njim. »Ne pozabi, jutri gotovo pridem«, — dejal mu je Miha, ko sta prišla do Jožetovega doma.

Žena, ki je s strahom pričakovala moža, mu je pomagala blatno obleko sleči in mu pomagati v posteljo, tolažeč se, da je mož po naključju zabredel v slabo družbo.

(Konec prihodnjič)

Smešničar.

Izpred sodišča. Sodnik: »Zakaj niste sprejeli smodke od svojega nasprotnika?« — Toženec: »Ker nisem hotel, gospod sodnik!« — Sodnik: »Kaj pa vam je rekel nasprotnik?« — Toženec: »Ti si neumen — gospod sodnik!«

Žena: »Možje so vedno krivi prepira. Najbrž je bil tudi v prvem človeškem sporu mož vzrok vsega zla in je on poprej grešil kakor žena.« — »Jaz mislim tudi, da je tako, zaradi tega je dal Bog možu ženo za pokoro.«